

Tavaszi népszokások

Május elseje

Már a XV. században is május első napján a házakat zöld lombokkal díszítették fel. A májusi zöld ágat, a **májusfát** a székelyek **jakabfának**, **jakabágnak** is hívták, másutt májfának nevezik.

A májusfaállítás hazánk egész területén ismert. A *májusfát elsősorban a legények állították a lányoknak*. Régen a fát főként lopták a legények, s ezért a hatóságok igen sokszor tiltották a szokást. A májusfával adta tudtára a legény a falunak, hogy melyik lánynak udvarol. A **májusfa** a Jászágban nyárfa vagy jegénye, színes krepp-papírral díszítik, általában szalagok, üveg bor és más ajándékok is kerülnek rá. Palóc területen a legény csak a fát állította fel, s a leány és édesanyja díszítették. Sok helyütt pünkösdkor vagy május végén „kitáncolták” a fát, vagyis a fa kidöntése táncmulatság keretében, muzsikaszó mellett történt.

A szokás új formája a **májusi virág küldése**. A legények szépen feldíszített cserépes virágot küldenek annak a lánynak, akinek udvarolnak, s a virág az ablakba kerül.

Májusi felvonulást első ízben 1890-ben rendeztek Budapesten a magyar munkások.

Pünkösöd

A **pünkösdi királyválasztás** a történetileg jól dokumentált szokások közé tartozik. Már a XVI. században pünkösdi királyságnak nevezték az értéktelen, múló hatalmat, s feltehetjük, hogy maga a szokás jóval régebben is ismert volt hazánkban. A XVI–XIX. századi adatok legtöbbször a verseny keretében választott pünkösdi királyról szólnak. Székely gyermekek **bothúzással**, másutt **lúdynyakszakítással** és más ügyességi versenyek keretében választottak maguk közül pünkösdi királyt. Századunkban a versennyel választott pünkösdi király eltűnt.

A XVIII. század végétől ismert egy másik szokásforma is. A falu legényei és leányai közül kiválasztott pár (király és királyné) virágokkal feldíszítve járta körül a falut; másutt a gyermekek közül választották a **pünkösdi párt**.

Napjainkban is élő szokás még Dunántúlon a kislányok **pünkösdi királynéjárása**. A kis királynő feje fölé társnői selyemkendőből vont „sátrat” tartanak. A lányok házról házra járnak köszönteni, közben rózsaszirmokat hintenek szét. A királynő néma szereplő, s nem szabad mosolyognia, ha a háziak nevetetik. A rítus mágikus célja a kender növekedésének előmozdítása. A leánykák magasra emelik a királynőt s közben azt mondják: „Ekkora legyen a kender!” A köszöntésért ajándékot kapnak.

Jelen, lét

2004. február 24-én este az Uránia Nemzeti Filmszínházban voltunk. A Julianus Barát Alapítvány és az Illyés Alapítvány szervezett jótékonyági estet a már tető alatt, kész tartószerkezetekkel álló Felőri Magyar Oktatási és Művelődési Központ építkezésének befejezésére. Az erdélyi, Beszterce-Naszód megyei iskola 12 magyar falu gyermekeinek, kulturális és hagyományőrző szervezeteinek lesz az otthona.

Mi, a Nagy Ignác utcai templom unitáriusai, közös pénzünkéből és külön-külön személyesen is adakozva együttesen ötvenezer forintot gyűjtöttünk össze a Felőri magyar iskola építésére. Ezzel a Budapesti Unitárius Egyházközség neve is felvésetik a leendő épület falán elhelyezendő emléktáblára.

Ezt a közös adakozásunkat Bethlen Farkasnak, a Julianus Barát Alapítvány vezetőjének nekünk címzett külön meghívása tette lehetővé. Bethlen Farkas Verőce polgármestereként jó ideje bensőséges, segítő figyelemmel kíséri a Verőcehez tartozó Megyarkút unitárius rendezvényeit. Most a polgármester úr felajánlotta, hogy gyülekezetünk tagjainak a tízezer forintos támogatói belépőjegy helyett fejenként csak egyezer forintot kell fizetniük.

Kifizettem az ezer forintot; és azon járt az eszem: vajon hoztam-e ezzel bármiféle áldozatot? Hoztunk-e áldozatot, adtunk-e igazán segítséget ezzel az ezerforintosokkal?

Mert a jóformán világhírű Weiner-Szász Kamarazenekar hangversenyére önmagában magasabb

belépőt kellett volna bizonyára fizetni? Ha a koncert másutt, külön lett volna. A nagyszerű, lendületes, életvidám együttes muzsikáját és Gyöngyösi Zoltán fuvolaművész szólójátékát nem-hogy hallgatni, de még nézni is jó volt.

Egy külön este élménye lehetett volna a fővédnökök szereplését figyelni: meghallgatni Bölcskei Gusztáv és Tempfli József püspök urak beszédét, örülni Mádl Ferencné Dalma asszony személyes jelenlétének.

Ehhez jött még a ráadás: a húshagyókeddi disznótóros vacsora, amelyből a magamfajta jó étvágyú egyetemista természetesen többszörös adagot fogyasztott. Emellett ráadásul a hangverseny szünetében és végén is elfogadtam a kedvesen kínált erdélyi szilvapálinkát.

Akkor most hogyan is állunk az áldozattal meg a segítséggel?

Segíteni bizonyára egyvalamiben segítettünk, ez viszont annál fontosabb: jelen voltunk.

A jelenlét volt a segítség. Mert az ezerforintosok végül mégiscsak összeadódtak.

A jelenlét összeadódott itt is: mint ahogy összeadódik a közélet minden területén. Jelen kell lennünk a sportcsarnokban, amikor szurkolni kell. Jelen kell lennünk az istentiszteleteken, amikor közösen kell erőt merítenünk Jézus példájának követéséhez. Jelen kell lennünk a választásokon, amikor az ország sorsáról kell dönteni.

Most húszan voltunk az Urániában. Hajrá, legközelebb legyünk még többen!

Dárdai Balázs építészhallgató